

Advies Woonvisie Sinti
Adviesraad Sociaal Domein Nuenen c.a.
20 juli 2018

Dit advies is gebaseerd op de door de Gemeente beschikbaar gestelde documenten (Programma Woonwagencentra's 2018 – 2022 gemeente Nuenen, Woonvisie Sinti), de toelichting van en discussie met 3 medewerkers van de Gemeente in de vergaderingen van 14 juni en 12 juli en op geraadpleegde literatuur.

De ASD heeft waardering voor de integrale wijze waarop de Gemeente de Woonvisie Sinti heeft geschreven en het daaruit volgende beleid. Te lang zijn de waargenomen problemen genegeerd. Er ligt nu een duidelijk plan met verifieerbare doelen en een afgebakende tijdhorizon. Veel partners zijn erbij betrokken. Er is bewust geprobeerd met de doelgroep Sinti te overleggen, fouten uit het verleden worden erkend. De aanname dat iedereen aan de wet moet voldoen is terecht. Dat ook wordt gekeken naar onderwijs en arbeidsparticipatie, als belangrijkste beleidsacties, is ook terecht. Het feit dat nu, mogelijk voor het eerst, met elk gezin is gesproken om de problemen te inventariseren, is een noodzakelijke en goede start. De Gemeente heeft weer overzicht van en inzicht in de doelgroep.

De geconstateerde problemen (schoolverzuim en –uitval, geringe arbeidsparticipatie, lastige en beperkte communicatie) zijn niet uniek voor Nuenen of voor deze tijd. Ze spelen in veel Nederlandse gemeenten, ook in andere Europese landen en zijn al meer dan een eeuw oud. De nationale wetgeving is vaak, zonder veel succes, aangepast omdat deze niet bleek te werken [3]. De gewenste normalisatie is nog niet bereikt.

Toch is het een opdracht voor de Gemeente om stappen te zetten om tot een meer bevredigende situatie te komen die recht doet aan de doelgroep, aan de cultuur van de doelgroep en aan de regelgeving. De nota straalt uit dat de Gemeente nu echt tot een meer werkbare situatie wil komen.

In eerste instantie lijkt de gekozen aanpak juist. De Gemeente voldoet aan 2 van de 3 door o.a. het Kennisplatform Integreeren en Samenleven (KIS) geformuleerde voorwaarden [1]:

- op lokaal niveau alle betrokken gemeentelijke instanties en maatschappelijk organisaties van elkaar weten wie wat doet (ketenaanpak);
- een regionale of landelijke coördinatie om relaties met families in andere gemeenten in het oog te houden;
- uitwisseling tussen organisaties en gemeenten om opgebouwde kennis te borgen, zodat niet elke keer het wiel opnieuw uitgevonden hoeft te worden.

Het KIS stelt deze voorwaarden voor om daadwerkelijke veranderingen te kunnen bereiken bij de multi-problematiek bij gezinnen met een Roma/Sinti-achtergrond (KIS, 19 mei 2015).

Echter, alleen de nadruk leggen op regelgeving lijkt onvoldoende om de problemen snel op te kunnen lossen. Aanvullende maatregelen zijn nodig om de doelgroep perspectief te bieden dat meedoen lonend is t.o.v. het koesteren van de eigen cultuur op afstand van de maatschappij. Meedoen in de burgermaatschappij kan daarbij als bedreigend worden ervaren voor de eigen cultuur en identiteit. Hoewel in Nuenen geen Roma maar alleen Sinti zijn, is het volgende advies van KIS toch relevant. In [2] (KIS, 19 mei 2015) worden een aantal voorbeelden voor bewezen succesvol beleid gegeven om bijvoorbeeld het schoolverzuim tegen te gaan:

- Investeren in het voorkomen van taal- en ontwikkelachterstand door peuters te laten deelnemen aan de voorschool

- Contactleggen en vertrouwen opbouwen met Roma-ouders zijn langdurige trajecten maar lonen wel
- Samenwerken met individuele Roma of Roma-zelforganisatie is effectiever dan uitvoering van regelgeving zonder samenspraak.

De nadruk ligt dan meer op het creëren van vertrouwen en samenwerking en niet uitsluitend op regelgeving.

In Utrecht is het na bijna 40! jaar overleggen, praten, adviseren mogelijk gebleken dat 50% van de 2-4 jarigen deelnemen in de voorschoolse opvang en dat alle kinderen het primaire en secundaire onderwijs volgen ([4] KIS, 6 oktober 2016). Het kost zeer vele jaren om het vertrouwen te winnen en veel energie om het te houden. Het voorgestelde tienjarenplan lijkt daarom zeker ambitieus.

Adviezen en opmerkingen:

In de tekst wordt gebruikt gemaakt van het woord woning. Daarmee wordt ook woonwag en/of staanplaats aangeduid.

- Het is zowel voor de doelgroep als voor de Gemeente nuttig een onderscheid te maken tussen cultuur en leefwijze. Met behoud van de cultuur kan de leefwijze worden aangepast om aansluiting te krijgen op de maatschappij en haar regelgeving.
- Nu de gemeente een inventarisatie heeft gemaakt van de situatie bij de doelgroep (positiebepaling), is het aan te bevelen in de nota de numerieke getallen te geven van bijvoorbeeld het percentage van de kinderen dat deelneemt in de voorschoolse opvang, primair en voorgezet onderwijs. En welk percentage van de kinderen een startkwalificatie heeft gehaald. Ook de arbeidsparticipatie is een relevant gegeven.
- Het beleid van Gemeente moet worden ingepast bij de uitvoering door de corporaties. De Gemeente moet zorgen dat bij de overdracht van de huurwoningwagens aan Helpt Elkander, haar uitgangspunten worden overgenomen. Dat geldt ook voor de afspraken met Wooninc.
- Naast het formuleren van de eigen uitgangspunten en afstemming met de vele partners, moet worden gewerkt aan het creëren van samenwerking en vertrouwen met de doelgroep. Dat is een noodzakelijk, maar ook tijdrovend en lastig proces.
- Het zou goed zijn om iemand vanuit de Sinti gemeenschap in te zetten als mediator. Iemand die tussen de 'oude en nieuwe wereld' in staat. Er is nu een huurdersbelangenvereniging van de doelgroep, maar de interactie met de gemeente omvat een groter gebied.
- Monitor regelmatig of de overdracht aan Helpt Elkander blijft voldoen aan de doelstellingen van de Gemeente. Het verleden heeft geleerd dat dat noodzakelijk is.
- In de gemeentelijke bevolkingsadministratie mag/kan geen aantekening staan over het wel of niet Sinti zijn. Hoe weet de Gemeente dan wie tot de doelgroep behoort? Dat speelt vooral als er door verhuizingen Sinti's in Nuenen bijkomen.
- Sinti kunnen ook zelf actief worden ingezet voor onderhoud. Dit maakt hen medeverantwoordelijk en bovendien krijgen ze daardoor betaalde arbeid.
- Betrek het hele gezin, niet alleen de mannen of vrouwen.
- Wanneer bewoners mogen meedenken wie in vrijkomende woningen mogen wonen, zorgt dat voor meer draagvlak. Maar de corporatie moet blijven beslissen.
- Zorg voor een goede communicatie over het project naar de Nuenense inwoners en vooral de direct omwonenden.
- Als er sprake is van verkopen van een woning, is dat dan inclusief de grond? Gezien de specifieke omstandigheden, lijkt erfpacht soms beter geschikt.
- Wordt de gemeenschappelijke visie van Helpt Elkander en Gemeente door de doelgroep gedeeld?
- In thema 3 van de strategische doelen (Arbeid en onderwijs) worden concrete cijfers genoemd voor de startkwalificatie en arbeidsparticipatie na verloop van tientallen jaren. Dat is goed. Echter, het is nodig om ook regelmatig andere indicatoren te volgen zoals bijvoorbeeld het

percentage van de kinderen dat deelneemt in de voorschoolse opvang, primair en voorgezet onderwijs, met een startkwalificatie en de arbeidsparticipatie. Bij (grote) afwijkingen ten opzichte van te verwachte waarden, kan dan op tijd worden bijgestuurd.

- Tijdens de totstandkoming van dit programma is uitvoerig overleg gevoerd op bestuurlijk en ambtelijk niveau met de belangrijkste partners over de thema's. Er lijkt overeenstemming met de Corporaties en handhaving. Heeft de Gemeente voldoende commitment van de andere partners om het project te starten en tot een goed einde te brengen (pagina 17)?
- Zorg dat de discrepantie tussen ambitie en financiële middelen wordt opgelost. Anders is de ambitie vrijblijvend. Omdat steeds deelbudgetten door de Raad worden toegekend, moet de uitvoering de komende jaren prioriteit blijven krijgen van zowel College als Raad (paragraaf 4.4, pagina 20).
- De afgelopen tientallen jaren is geprobeerde de situatie van de doelgroep te normaliseren. Dat is niet of onvoldoende gelukt. Wat heeft de Gemeente geleerd en gedaan om nu wel voldoende stappen te kunnen blijven maken de komende jaren?

Als ASD realiseren we ons dat de Gemeente niet snel en eenvoudig een omslag bij de doelgroep, maar ook bij zichzelf, kan realiseren als dat de afgelopen eeuw nog niet is gelukt. Toch is het nodig dat doel wel te bereiken. En dan zo snel als mogelijk is, ook al kost dat (tientallen) jaren. Dat is goed voor de doelgroep maar ook voor de Gemeente. De uitgangspunten in de nota zijn goed en ambitieus. De doelen lijken haalbaar. Maar wij zien tenminste 2 kritische factoren:

- de communicatie met en commitment van de doelgroep,
- een consistent beleid en voldoende budgetten van de Gemeente over een groot aantal jaren, ondanks nieuwe coalities en veranderende opvattingen.

Deze dienen blijvend voldoende aandacht en prioriteit te krijgen.

P.P.J. van den Bosch,
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Nuenen c.a.

[1] <https://www.kis.nl/publicatie/aanpak-multi-problematiek-bij-gezinnen-met-een-roma-achtergrond>.

[2] <https://www.kis.nl/publicatie/roma-en-schoolverzuim>.

[3] http://www.art1.nl/nprd/factsheets/roma_en_sinti.pdf

[4] <https://www.kis.nl/dossier/roma-en-sinti/inhoud?type=praktijkvoorbeeld&=Toepassen>